

РАДА БОТАНІЧНИХ САДІВ ТА ДЕНДРОПАРКІВ УКРАЇНИ

ДОНЕЦЬКИЙ БОТАНІЧНИЙ САД
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

ІНТРОДУКЦІЯ, СЕЛЕКЦІЯ ТА ЗАХИСТ РОСЛИН

Матеріали
Другої міжнародної наукової конференції
(м. Донецьк, 6–8 жовтня 2009 р.)

Том 1

Донецьк
2009

Гаркава К.Г., Шевцова Т.В., Николасько К.М., Кирилюк М.,С., Махия Л.В. ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ВОДНО-СОЛЬОВИХ ВИТЯЖОК ІЗ БРУНЬОК <i>BETULA VERRUCOSA</i> ENRH. ТА ПЛОДІВ <i>ROSA CINNAMOMEA</i> І <i>CRATAEGUS OXYCANTHA</i> НА ОСМОТИЧНУ РЕЗИСТЕНТНІСТЬ ЕРИТРОЦИТІВ	187
Глубока В.М., Зайцева І.А. ФІТОСАНІТАРНИЙ СТАН ДЕРЕВНИХ РОСЛИН ПАРКУ ІМ. ЛЕНІНА М. ДНІПРОПЕТРОВСЬК	189
Глухов А.З., Дервянская А.Г., Хархота А.И., Прохорова С.И. ДЕКОРАТИВНЫЕ РАСТЕНИЯ ПРИРОДНОЙ ФЛОРЫ В ОЗЕЛЕНЕНИИ ГОРОДСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ ДОНЕЦК – МАКЕЕВКА	190
Глухов О.З., Жаворонкова Т.Ю. ІНТРОДУКЦІЙНЕ ВИВЧЕННЯ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР НА ПІВДЕННОМУ СХОДІ УКРАЇНИ	193
Гнатів П. С. НОВІ ПОКАЗНИКИ АДАПТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЕВНИХ ІНТРОДУЦЕНТІВ	195
Гисзілова В.І. ВИКОРИСТАННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ КУЛЬТИВОВАНОЇ ДЕНДРОФЛОРИ ПОКРИТОНАСІННИХ ПЕРЕДКАРПАТТЯ У ЗЕЛЕНОМУ БУДІВНИЦТВІ	202
Голикова М. М. ОСОБЛИВОСТІ ФІЗІОЛОГО-БІОХІМІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ СТІЙКОСТІ ВИДІВ РОДУ <i>ACER</i> L., ІНТРОДУКОВАНИХ У СТЕПОВЕ ПРИДНІПРОВ'Я	206
Головченко Л.А. ЭФФЕКТИВНОСТЬ ФУНГИЦИДОВ АМИСТАР ЭКСТРА И МЕНАРА В ЗАЩИТЕ ТЮЛЬПАНА ОТ СЕРОЙ ГНИЛИ	208
Горейко В.А. МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ПРИЗНАКИ ОРЕХА ГРЕЦКОГО НА ЭРОДИРОВАННЫХ ЗЕМЛЯХ	210
Горлачева З.С., Кустова О.К. ИССЛЕДОВАНИЕ ВНУТРИВИДОВОЙ ИЗМЕНЧИВОСТИ ОТДЕЛЬНЫХ ПРИЗНАКОВ ГЕНЕРАТИВНЫХ ОРГАНОВ <i>SALVIA OFFICINALIS</i> L.	214

Гаркава К.Г., Шевцова Т.В., Николаєнко К.М., Кирилюк М.,С.,
Махня Л.В.

**ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ ВОДНО-СОЛЬОВИХ ВИТЯЖОК ІЗ
БРУНЬОК *BETULA VERRUCOSA* EHRH. ТА ПЛОДІВ
ROSA CINNAMOMEA І *CRATAEGUS OXYCANTHA* НА
ОСМОТИЧНУ РЕЗИСТЕНТНІСТЬ ЕРИТРОЦИТІВ**

Національний медичний університет імені О.О.Богомольця МОЗ України
Проспект Перемоги 34, Київ 03057, Україна
Тел. 454-49-17
E-mail: immunolog @ ukr. net

Національний авіаційний університет МОН України
Проспект Комарова 1, Київ ,03058, Україна
Тел. 406-78-87

Відомо, що лікарські засоби рослинного походження характеризуються м'якою дією, малою токсичністю, нечастим проявом алергічних реакцій, що особливо важливо у випадку захворювань, що вимагають тривалого лікування [3].

Перспективними рослинами вітчизняної флори є береза бородавчаста, або береза повисла (*Betula verrucosa Ehrh.*), а також – шипшина корична (*Rosa cinnamomea*) та глід колючий (*Crataegus oxycantha*). Ці рослини доволі часто використовуються, як в традиційній, так і в народній медицині.

Сучасний стан довкілля, особливо в Україні, не дозволяє застосовувати більшість рослин як лікарську сировину. Значна частина земель забруднена токсичними техногенними речовинами, у тому числі внаслідок Чорнобильської катастрофи. Вміст важких і токсичних металів, діоксинів, пестицидів, гербіцидів, фенолів і радіоактивних елементів у 200 і понад разів перевищують гранично допустимі концентрації. Вирощена на цих землях продукція небезпечна для здоров'я населення тому, що рослини здатні до накопичення речовин і зміни своїх властивостей [3]. Тому біологічні властивості лікарських рослин важливо визначати з урахуванням місця їх зростання. Матеріалом наших досліджень були бруньки *B. verrucosa* та плоди *Rosa cinnamomea* і *Crataegus oxycantha* з двох різних регіонів України: Київська область (Переяслав-Хмельницький район) і Запорізька область (Мелітопольський район). З цих рослин готували водно-сольові витяжки і вивчали їх вплив на осмотичну резистентність еритроцитів.

Осмотичну резистентність еритроцитів визначали за відсотком гемолізу еритроцитів [1] у забуферених ізотонічних розчинах натрію хлориду певної концентрації. В пробірки вносили по 5 мл робочих роз-

чинів від 1% до 0,1%, потім в кожну пробу додавали по 0,1 мл розчину дослідних рослин. Після цього в кожну пробірку додавали по 50 мкл добре перемішаної гепаринізованої крові, ще раз перемішували і давали відстоятися 30 хв. при кімнатній температурі. Потім центрифугували при 1500 об/хв. 10 хв і зливали рідину з кожної пробірки. Вимірювали екстинцію на ФЕК при 540 нм проти контрольної проби (контрольна проба – надосадова рідина в пробірці з 1% розчином NaCl). За 100% гемоліз приймали гемоліз в пробірці з 0,1% NaCl. В нормі гемоліз починається при 0,4–0,5% NaCl. Вираховують % гемолізу в кожній пробі за формулою $x = (E_x \cdot 100) / E_1$, де E_1 – екстинція надосадової рідини в пробірці з 0,1% розчином NaCl, а E_x – екстинція надосадової рідини в дослідній пробірці. Цей метод дозволяє оцінити вільнорадикальні процеси в мембранах еритроцитів за рівнем мембранної проникливості, тобто за ступенем гемолізу [2]. Кров брали у донорів. Із дослідних рослин готували 0,1% водно-сольові витяжки. Для цього використовували розчин 0,15 М NaCl. Результати проведених досліджень представлені в таблиці. Отримані результати вказують на те, що плоди *C. oxycantha* незалежно від місця зростання рослини мали високі мембраностабілізуючі властивості відносно еритроцитів.

Таблиця 1. Вплив водно-сольових витяжок із плодів *Rosa cinnamomea*, *Crataegus oxycantha* та бруньок *Betula verrucosa* на осмотичну резистентність еритроцитів.

Види	Місце зростання рослин	Відсоток гемолізу, %	Осмотична резистентність еритроцитів, %
<i>Rosa cinnamomea</i> L	Київська область (Переяслав-Хмельницький район)	0,8475 %	92,9173 %
	Запорізька область (Мелітопольський район)	4,8387 %	59,5623 %
<i>Crataegus oxycantha</i> (плоди)	Київська область (Переяслав-Хмельницький район)	0,9440 %	92,1108 %
	Запорізька область (Мелітопольський район)	0,8547 %	92,8571 %
<i>Betula verrucosa</i> Ehrh. (бруньки)	Київська область (Переяслав-Хмельницький район)	3,0000%	75,0000%
	Запорізька область (Мелітопольський район)	5,0000%	58,0000%
Контроль		11,9658 %	-----

В той же час на осмотичну резистентність еритроцитів водно-сольові витяжки із бруньок *B. verrucosa* та плодів *R. cinnamomea* впливали по різному в залежності від місця зростання. Так вищі мембраностабілізуючі властивості ці рослини мали, коли місцем їх зростання був Переяслав-Хмельницький район Київської області.

Таким чином на мембрано стабілізуючі властивості *R. cinnamomea* та *B. verrucosa* впливає місце зростання.

1. Базарнова М.А., Сакун Т.А., Пекус Е.Н., Идельсон Л.И., Баркаган Э.С. Руководство по клинической лабораторной диагностике. – Киев: Б.и., 1982, ч. 2. – С.10–12.

2. Безрукова Г.А. Свободнорадикальное окисление липидных структур мембран эритроцитов как пусковой механизм повышения мембранной проницаемости красных клеток крови при ее свертывании *in vitro* // Гематология и трансфузиология. – 1991. – №11. – С. 7–9.

3. Кунах В. А. Біотехнологія лікарських рослин. Генетичні та фізіолого-біохімічні основи. – К.: Логос, 2005. – С. 730.

Глубока В.М., Зайцева І.А.

ФІТОСАНІТАРНИЙ СТАН ДЕРЕВНИХ РОСЛИН ПАРКУ ІМ. ЛЕНІНА М. ДНІПРОПЕТРОВСЬК

Дніпропетровський державний аграрний університет
вул. Ворошилова, 25, м. Дніпропетровськ 49000, Україна
Тел.: (+38056).374-24-49
E-mail: glub@rambler.ru, glub@ukr.net

Зелені насадження міст – важлива складова частина міського господарства та один з найважливіших факторів у створенні найкращих екологічних, мікрокліматичних, санітарно-гігієнічних умов для населення. Виключна роль парків на території міст як головних об'єктів рекреації полягає у їх архітектурних, санітарно-гігієнічних, культурних та інших функціях. Однією з головних проблем сучасного містопорядкування є дотримання фітосанітарного контролю зелених насаджень паркових зон. Хвороби завдають значної шкоди деревним рослинам, а отже все більш актуальним стає питання вивчення їх виникнення та поширення в умовах промислового міста з метою розробки методів та засобів захисту від їх збудників. Отже будь-які спроби проведення аналізу фітосанітарного стану деревних рослин на території парків повинні викликати особливий інтерес. Метою досліджень було встановлення сучасного санітарного стану деревних насаджень парку ім. Леніна